

Dagsordenen for Kvinder, Fred og Sikkerhed

Udenrigsministeriets årlige afrapportering af
Den Nationale Handlingsplan for
Kvinder, Fred og Sikkerhed 2020-2024

UDENRIGSMINISTERIET

Status for implementering 2022

Danmarks Nationale Handlingsplan for Dagsordenen for Kvinder, Fred og Sikkerhed (KFS) 2020-2024 blev lanceret i december 2020 af Udenrigsministeriet, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet. Handlingsplanen er den fjerde i rækken efter, at Danmark som det første land vedtog en KFS-handlingsplan i 2005.

Udenrigsministeriets prioritering af KFS er reflekteret i en ambitiøs implementeringsplan for 2022. Planen kortlægger Danmarks KFS-indsats inden for det udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske område med 114 forskellige aktiviteter fordelt på ni kontorer i Udenrigsministeriet og 20 repræsentationer og ambassader. Aktiviteterne fordeler sig under handlingsplanens tre hovedsøjler: 1) Danmark som sikkerhedspolitisk aktør, 2) kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed og 3) Seksuel og kønsbaseret vold i konfliktsituationer samt indsatsen mod kønskrænkende adfærd.

Formålet med de årlige implementeringsplaner er at sikre sammenhæng mellem de strategiske mål i handlingsplanen og aktiviteter og dialog både hjemme og ude i verden. Afrapporteringen fra 2022 styrker Udenrigsministeriets arbejde med dagsordenen og bidrager til at opdatere og justere implementeringsplanen for 2023. Det er anden gang, at Udenrigsministeriet gør status over sin KFS-implementeringsplan.

I denne afrapportering er der udvalgt en håndfuld eksempler, som repræsenterer de mange delmålsætninger i den nationale handlingsplan. Udenrigsministeriets samlede engagement inden for KFS kan læses i den vedlagte implementeringsplan for 2022.

Billede: Monitoreringspatrulje ved EU's Monitoreringsmission i Georgien. Billedet er taget af Maria Gullestrup, der var sekunderet ved Gori Field Office.

1. Danmark som sikkerhedspolitisk aktør

Handlingsplanens første hovedsøjle understreger, at KFS er en sikkerhedspolitisk dagsorden. Danmark er forpligtet til at implementere et kønsperspektiv i civile og militære indsatser i verden og fremhæve dagsordenen i sikkerhedspolitiske fora.

I implementeringsplanen for Udenrigsministeriet bidrager 31 forskellige indsatser til blandt andet at integrere kønsperspektiv systematisk i sikkerhedspolitiske initiativer. Danmark anvender en lang række instrumenter, og indsatserne foregår for eksempel i samarbejde med en række forskningsinstitutioner som Institute for Security Studies i Sydafrika og Women, Peace and Security Institute ved Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre i Ghana.

Udenrigsministeriet anvender blandt andet sekundering af eksperter til at fremme fokus på KFS i internationale missioner. For eksempel ved NATO-missionen i Irak har Udenrigsministeriets Udsendelsesfacilitet for Fred og Demokrati (UFD¹) udsendt en dansk rådgiver, som blandt andet bidrager til en styrket forståelse af KFS blandt de irakiske sikkerhedsstyrker og til NATO's interne implementering af KFS.

NATO er hjørnестenen i dansk sikkerheds- og forsvarspolitik, og Danmark har derfor et særligt fokus på

at være en progressiv stemme og fremme KFS inden for NATO's kerneopgaver. Eksempelvis er KFS for første gang en integreret del af NATO's Strategiske Koncept for 2022 pga. Danmark og ligesindedes støtte. Her slås det fast, at NATO vil integrere KFS på tværs af NATO's kollektive forsvar, krisestyring og kooperative sikkerhed, samt fremme ligestilling som del af NATO's værdigrundlag.

Under Danmarks Freds- og Stabiliseringsfond (FSF) er kønsperspektivet også blevet styrket som en selvstændig tværgående prioritet i Fondens nye strategiske ramme for 2023-27. Dette er ligeledes gældende for de samtænkte indsatser mellem Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Justitsministeriet. Et eksempel er Freds- og Stabiliseringsprogrammet i Syrien og Irak, som blandt andet adresserer ulighed mellem køn, barrierer for kvinders adgang til basale sundhedsydelser samt seksuel og kønsbaseret vold, som alle er udfordringer for bæredygtig fred. Alle de implementerende partnere under programmet skal altså redegøre for, hvordan de agter at fremme KFS i deres engagementer.

Danmark har i 2022 også bidraget substantielt til EU rådskonklusioner for KFS. Rådskonklusionerne peger på en række problematikker inden for KFS-dagsordenen, som kræver handling og dedikerede målsætninger inden for eksempelvis klimaforandringer i konfliktområder og online chikane af kvinder og piger.

---

¹ I februar 2023 skiftede Freds- Stabiliseringsberedskabet (FSB) navn til Udsendelsesfacilitet for Fred og Demokrati (UFD).

KFS i FN's Sikkerhedsråd

Danmark lancerede i 2022 sit kandidatur til FN's Sikkerhedsråd i 2025–2026. Kandidaturet er en naturlig forlængelse af Danmarks stærke og langvarige engagement i FN. Dagsordenen for KFS er forankret i FN's Sikkerhedsråd, som siden år 2000 har vedtaget de ti resolutioner, som tilsammen udgør det normative rammeværk for KFS. Inden for de seneste par år er dagsordenen dog kommet under pres i Sikkerhedsrådet, ligesom kvinder og pigers rettigheder er under pres mange steder i verden. KFS står centralt i Danmarks kandidatur, og Danmark er allerede en meget aktiv stemme i FN ift. at fremme KFS-dagsordenen, eksempelvis når de nordiske lande afgiver fælles indlæg i Sikkerhedsrådet. Derudover støtter Danmark en lang række KFS-relaterede initiativer, såsom et strategisk samarbejde med FN's Kontor for Generalsekretærens Særlige Repræsentant for Seksuel Vold i Konflikt. Danmark sad senest i Sikkerhedsrådet i 2005-2006.

2. Kvinders deltagelse i arbejdet med fred og sikkerhed

Under handlingsplanens anden søjle er Danmark forpligtet til at fremme kvinders fulde, lige og meningsfulde deltagelse i alle stadier og på alle niveauer af fredsopbygning og konfliktforebyggelse.

I KFS-implementeringsplanen for Udenrigsministeriet bidrager 38 forskellige indsats til at styrke kvinders deltagelse i det globale arbejde med fred og sikkerhed både ude og hjemme. En stor del af denne indsats fokuserer på at fjerne grundlæggende barrierer for kvinders deltagelse ved at øge sikkerhed for kvinder og piger i konfliktområder og skrøbelige kontekster. Eksempelvis i Somalia støtter danske midler etableringen af sociale sikkerhedsnet og adgang til levebrød for kvinde styrede husholdninger. Indsatsen bidrager til at gøre kvinderne mere økonomisk

modstandsdygtige og minimere forskellige sikkerhedsrisici for enlige mødre i de konservative samfund.

Når kvinder deltager på lige fod med mænd, bliver fredsprocesser og politiske processer mere repræsentative og inklusive og bidrager dermed til mere legitime og bæredygtige institutioner og fred. En forudsætning for kvinders meningsfuld deltagelse er, at de rette ressourcer, færdigheder og lige muligheder er på plads for at kunne påvirke og træffe beslutninger. I Etiopien støtter Danmark, at lokale kvindeorganisationer modtager kapacitetsudvikling inden for lederskab og får styrket deres kompetencer ift. at påvirke lovgivning til at fremme ligestilling mellem kønnene.

Danmark er også forpligtet til at arbejde for at fremme kvinders stemme og deltagelse i multilaterale organisationer. Udenrigsministeriet samarbejder med Den Afrikanske Union og støtter dets kontor for KFS. Støtten er særligt målrettet kontorets arbejde med at udvikle og implementere nationale KFS-

handlingsplaner hos Den Afrikanske Unions medlemslande. I 2022 har 35 afrikanske lande vedtaget handlingsplaner. Nationale handlingsplaner er essentielle ift. at operationalisere KFS-rammeverket til nationale dagsordener, ligestillingspolitikker og andre relevante politikområder. Handlingsplanerne er med til at holde regeringer ansvarlige ift. at implementere deres strategiske målsætninger inden for KFS.

3. Seksuel og kønsbaseret vold samt indsats mod kønskrænkende adfærd

Den tredje hovedsøjle i Danmarks Nationale Handlingsplan for KFS omhandler kampen for forebyggelse og beskyttelse mod seksuel og kønsbaseret vold i konfliktsituationer og humanitære kriser og har fokus på bekæmpelse af straffrihed for gerningspersoner samt retfærdighed for overlevende.

Danmark er internationalt en markant støtte til bekæmpelse og forebyggelse af seksuel og kønsbaseret vold og bidrager til adskillige indsatser i en lang række lande. Udenrigsministeriet bygger her oven på den mangeårige erfaring, Danmark har inden for blandt andet fremme af menneskerettigheder.

I implementeringsplanen for KFS bidrager 45 forskellige indsatser til at implementere denne del af handlingsplanen. Udenrigsministeriet støtter i den forbindelse en lang række relevante institutioner, herunder Kontoret for FN's Generalsekretærs Særlige Repræsentant for Seksuel Vold i Konflikter og FN's Organisation for Ligestilling og Forbedring af Kvinders Forhold. FN implementerer med danske midler programmet "Justice Rapid Response", som er et beredskab af eksperter inden for bekæmpelse af konfliktrelateret seksuel vold.

Billede: Under det dansk støttede "Women in Leadership and Governance" afholdes træning i lederskabskompetencer for kvinderettighedsorganisationer og civilsamfund i Etiopien. Træningen faciliteres af FN's Organisation for Ligestilling og Forbedring af Kvinders Forhold.

I 2022 blev danske midler eksempelvis anvendt til at sende en ekspert til at bistå Undersøgelseskommissionen for Ukraine ift. kortlægning og efterforskning af konfliktrelateret seksuel vold. Undersøgelseskommissionen er nedsat af FN's Menneskerettighedsråd efter den russiske invasion. Gennem KVINFO og FN's Organisation for Ligestilling og Forbedring af Kvinders Forhold støtter Udenrigsministeriet lokale kvindeorganisationer i Ukraine, som blandt andet arbejder for at bekæmpe seksuel og kønsbaseret vold og for traumebehandling af overlevende.

Også gennem FSF'en har Udenrigsministeriet fokus på bekæmpelse af straffrihed for gerningspersoner og har bidraget til FN's Efterforskningshold, der efterforsker seksuelle og kønsbaserede forbrydelser begået af Islamisk Stat i Irak.

Et andet eksempel er fra Etiopien, hvor dansk støtte bidrager til både krisecentre for kvinder og børn, sundhedsydelse rettet mod ofre for seksuel og kønsbaseret vold samt støtte til retsligt efterspil. Udenrigsministeriet har også fokus på mænd og drenges rolle som positive forandringsagenter. I samarbejde med Dansk Flygtningehjælp bidrager danske midler til kurser for mænd og drenge i Libanon og Jordan. Formålet er at forebygge kønsbaseret vold ved at arbejde på at forandre mænd og drenges attitude og opførsel over for kvinder og piger. Denne slags indsats er en del af Udenrigsministeriets "gender-transformative" tilgang til køn, som søger at adressere de grundlæggende årsager til kønsrelateret ulighed og dermed transformere kønsroller, normer og magtrelationer.

KFS i fredsbevarende missioner

Danmark støtter FN's Generalsekretærs strategi for at opnå større lighed mellem kønnene i FN's fredsbevarende missioner. Danmark bidrager ved blandt andet at understøtte, at flere kvinder fra troppebidragsydende lande får mulighed for at deltage i det internationale fredsskabende og fredsbevarende arbejde. Kvinder har dog ikke altid de samme muligheder som deres mandlige kolleger for at bestå optagelsesprøven for at blive udsendt til FN's fredsbevarende missioner. I nogle lande har kvindelige politifolk eksempelvis ikke lov til at køre patruljevogn eller bliver kun ansat til kontorarbejde. Der er derfor større risiko for, at de dumper optagelsesprøven, som fokuserer på patruljekørsel, skydning og politirapportering. Derfor støtter Danmark en "training of trainers" ved Rwandas Politiakademi, hvor polititrænere fra Burundi, Kenya, Rwanda, Seychellerne, Somalia, Sudan og Uganda bliver trænet i at afholde forberedelseskurser for kvindelige politifolk før optagelsesprøven. FN's mål for 2028 er at have 30% kvindelige politibetjente individuelt udsendt til de fredsbevarende missioner.

Dagsordenen i 2023 og i fremtiden

Ovenstående afrapportering er enkelteuddrag af resultater fra implementeringsplanen for 2022. I 2023 fortsætter aktiviteter, forskningsprojekter, dialoger og strategier med at styrke implementeringen af Den Nationale Handlingsplan. Den årlige afrapportering af Udenrigsministeriets mange indsatser bidrager fortsat til en resultatorienteret og systematisk implementering af KFS-dagsordenen. Det vil fortsætte i 2023 med den nye årlige implementeringsplan. På baggrund af erfaringer fra 2022 vil der i 2023 være fokus på at reducere antallet og forbedre kvaliteten af de forskellige indikatorer. Overordnet vil der derfor fremgå kvantitativt færre og i stedet mere fyldestgørende indikatorer.

Udenrigsministeriet vil fortsætte sin støtte til kvinder og piger i konfliktområder for at sikre deres fulde, lige og meningsfulde deltagelse i konfliktforebyggelse og fredsopbygning i samråd med civilsamfundet, forskningsinstitutioner og andre myndigheder. I januar 2023 er Danmark trådt ind i FN's Fredsopbygningskommission og er her en aktiv fortaler for KFS-dagsordenen og dens fulde implementering. KFS-dagsordenen står også centralt i det danske kandidatur til FN's Sikkerhedsråd. Danmark vil som led i sin kampagne arbejde for at fastholde og styrke det tværregionale samarbejde om KFS. Det er dog ikke kun inden for det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område, at KFS vil blive ved med at være i fokus. Udenrigsministeriet vil fortsat støtte civilsamfundets indsatser for

fredsopbygning og konfliktforebyggelse i en lang række lande, som bidrager til at sikre lokalt forankret ejerskab for bæredygtig og legitim fred og stabilitet.

Også for medarbejderne i Udenrigstjenesten vil KFS fylde mere. "Women, Peace and Security Guidance Note" blev udviklet specifikt til Udenrigsministeriet i 2021 og er en ressource for sagsbehandlere i deres implementering af dagsordenen. I 2023 vil nøglemedarbejdere i det interne KFS-netværk blive tilbudt målrettet kompetenceudvikling i operationalisering af KFS-rammeverket inden for deres specifikke arbejdsområder.

Det er helt centralt at fastholde et stærkt fokus på dagsordenen for at styrke kvinder og pigers rettigheder og deres indflydelse på eget liv. Udenrigsministeriet vil med implementeringsplanen for 2023 fortsat have KFS som en høj prioritet inden for udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitikken.